

Onderwerp: kabinetsreactie kenbaarheid van normen en normalisatie

Doel

Informereren van het College en Forum Standaardisatie over de kosten voor het verkrijgen van normdocumenten die door NEN worden beheerd en gepubliceerd.

Aanleiding

Op 30 juni jl. is een kabinetsreactie aan de Tweede Kamer gestuurd met beleidsstandpunten over het nationale beleid voor normen en normalisatie in algemene zin. Dit komt voort uit een advies dat is opgesteld door het platform Kenbaarheid van Normen en Normalisatie (VNO-NCW, MKB Nederland, FNV, FME-CWM, Koninklijke Metaalunie, Normalisatiekringen Nederland, Consumentenbond en NEN). Het advies en de kabinetsreactie van 30 juni jl. gaan over het verbeteren van de toegang tot het normalisatieproces en de beschikbaarheid van normen voor (markt)partijen.

In de kabinetsreactie wordt ook ingegaan op het al dan niet dwingend verwijzen naar normen in wetten en regels en wat dat betekent voor de kosten voor het verkrijgen van normdocumenten. Zo gaat het kabinet ervoor zorgen dat nationale normen waarnaar in wet- en regelgeving dwingend wordt verwezen per 1/1/2014 gratis worden voor burgers en bedrijven. Dat raakt ook de wijze waarop de Nederlandse overheid omgaat met (open) ICT-standaarden. In deze notitie wordt dat nader toegelicht.

De kabinetsreactie op kenbaarheid van normen en normalisatie: toelichting

Normen zijn standaarden in brede zin die worden opgesteld onder begeleiding van het Nederlands Normalisatie-instituut (NEN). Het auteursrecht van de normen berust dan ook bij het NEN (privaatrechtelijke stichting). Voor het beschikbaar stellen van de normen vraagt NEN een vergoeding. Met deze vergoeding worden de kosten voor het opstellen van een norm gedekt, alsook de institutionele kosten van NEN. Het kabinetsbeleid is er op gericht om met het beleid en regelgeving aan te sluiten bij het zelfregulerend vermogen van de samenleving. De overheid kan in wet- en regelgeving naar normen verwijzen. Op deze manier kan de wetgever eenvoudig en snel, zonder omvangrijke nieuwe voorschriften uit te vaardigen, aansluiten bij de praktijk en kunnen bedrijven inspelen op nieuwe ontwikkelingen en innovaties. Dit draagt bij aan het reduceren van lasten.

Het normalisatiebeleid van de overheid gaat in beginsel uit van het niet dwingend verwijzen naar normen (normalisatie is een vrijwillig proces) in wetten en regels. Daarbij wordt het uitgangspunt gehanteerd dat alleen de essentiële eisen waaraan moet worden voldaan in wetten en regels staan en niet in de norm. Met deze methodiek kan de wetgever eenvoudig en snel, zonder omvangrijke nieuwe voorschriften uit te vaardigen, aansluiten bij de praktijk en kunnen bedrijven inspelen op nieuwe ontwikkelingen en innovaties. Dit draagt bij aan het reduceren van lasten.

Soms kiest de wetgever ervoor om toch dwingend en direct naar een norm te verwijzen in wet- en regelgeving. In de kabinetsreactie is aangegeven dat nationale normen gratis ter beschikking worden gesteld voor bedrijven en burgers per 1 januari 2014, indien in wet- en regelgeving dwingend naar die normen wordt verwezen. Uitgangspunt is dat het departement dat verantwoordelijk is voor regelgeving waarin dwingend naar nationale normen wordt verwezen ook de kosten draagt voor het gratis ter beschikking stellen van een norm. In de gevallen, waarbij een norm dwingend wordt voorgeschreven voor overheidsorganisaties, worden de normen niet gratis ter beschikking gesteld omdat dit een verschuiving van overheidsgeld zou zijn. Als sprake is van gedeeld auteursrecht is gratis maken niet mogelijk. In de kabinetsreactie wordt gesignaleerd dat de rijksoverheid momenteel in haar wet- en regelgeving rechtstreeks naar zo'n 200 nationale NEN-normen verwijst en naar zo'n 400 internationale normen.

Het kabinet zet zich er ook in Brussel voor in dat de Europese regelgeving geen dwingende verwijzingen bevat, dan wel dat de Europese normen waar deze regelgeving dwingend naar verwijst kosteloos beschikbaar komen.

Vertaling naar ICT-standaardenbeleid

De Nederlandse overheid is een grootgebruiker van ICT. De Nederlandse overheid heeft een groot belang dat eigen ICT-systemen interoperabel en leveranciersafhankelijk zijn. Daarom zijn open ICT-standaarden een speerpunt van het ICT-kabinetsbeleid. Dat houdt o.a. in dat open ICT-standaarden vrij van licentiekosten zijn en gratis of tegen een nominale bijdrage beschikbaar zijn. Het gratis beschikbaar stellen van dwingend verwezen normen past dus in het ICT-standaardenbeleid.

In de gevallen dat niet dwingend wordt verwezen naar ICT-standaarden in wet- en regelgeving, zoals de Werkinstructie over het pas-toe-of-leg-uit principe voor open ICT-standaarden, blijft gelden dat een norm eenvoudig vindbaar/algemeen verkrijgbaar moet zijn en dat de prijs van een norm bij NEN niet onredelijk hoog mag zijn (nominale kosten).

Stand van zaken

De website van NEN geeft voor veel normen kosteloos inzicht in het toepassingsgebied, de inhoud en een samenvatting.

Op initiatief van het ministerie van Economische Zaken, Landbouw en Innovatie (directie Mededinging en Consumenten) loopt op dit moment een brede interdepartementale inventarisatie naar alle wet- en regelgeving waarin dwingend naar normen (en standaarden) wordt verwezen. De kennis en ervaring van het Bureau Forum Standaardisatie wordt daarbij meegenomen.

Op basis van de resultaten van deze brede inventarisatie wordt bekeken welke verwijzingen dwingend zullen blijven en welke verwijzingen worden omgezet naar een niet dwingende verwijzing. Voor de normen waarnaar ook na 1 januari 2014 dwingend wordt verwezen, worden onderhandelingen met het NEN gestart over het gratis beschikbaar stellen van deze normen. De directie Mededinging en Consumenten (ministerie van EL&I) coördineert dit traject interdepartementaal.

Conclusies

Al met al wordt ingeschat dat de nieuwe kabinetslijn voor kenbaarheid van normen geen grote gevolgen heeft voor de uitwerking van het kabinetsbeleid voor open ICT-standaarden.

Voor het Forum Standaardisatie is het relevant om kennis te kunnen nemen van die wetten en regels waarin al dan niet dwingend naar (open) ICT-normen wordt verwezen.